

Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України
Лабораторія організаційної та соціальної психології
Державний податковий університет
Київський національний університет будівництва і архітектури
European Knowledge Development Institute (EUROKD)
Birmingham Institute for Psychodrama
EUROPEAN ASSOCIATION for SECURITY (EAS)
University of Warmia and Mazury in Olsztyn (Poland)
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Polska

ВЕКТОРИ СОЦІАЛЬНОЇ, ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Київ, 17 лютого 2023 року)

VECTORS OF SOCIAL, ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC PSYCHOLOGY

PROCEEDINGS OF THE
II INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

(Kyiv, February 17, 2023)

Київ 2023

Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України
Лабораторія організаційної та соціальної психології
Державний податковий університет
Київський національний університет будівництва і архітектури
European Knowledge Development Institute (EUROKD)
Birmingham Institute for Psychodrama
EUROPEAN ASSOCIATION for SECURITY (EAS)
University of Warmia and Mazury in Olsztyn (Poland)
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Polska

ВЕКТОРИ СОЦІАЛЬНОЇ, ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Київ, 17 лютого 2023 року)

VECTORS OF SOCIAL, ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC PSYCHOLOGY

PROCEEDINGS OF THE
II INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

(Kyiv, February 17, 2023)

Київ 2023

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ
заборонено**

УДК: 316.6:159.9.07(043.2)

В 26

Вектори соціальної, організаційної та економічної психології [Електронне видання] : тези доп. II Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 17 лют. 2023 р.) / відп. ред. С. М. Миронець. – Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. – 404 с. Укр. та іноземними мовами.

ISBN 978-966-918-074-2

DOI: 10.31617/k.knute.2023-02-17

У тезах доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції «Вектори соціальної, організаційної та економічної психології» висвітлено актуальні питання соціальної, економічної та організаційної психології; надано практичні рекомендації щодо формування соціально-психологічного благополуччя та збереження професійного здоров'я працівників організацій; розглянуто передові технології подолання кризових станів в умовах війни.

Тези доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції розраховані на наукових працівників у галузі психології, соціології, педагогіки, викладачів, аспірантів, студентів, а також на практичних психологів, соціальних педагогів, соціологів і соціальних працівників.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За зміст матеріалів відповідають автори.

УДК: 316.6:159.9.07(043.2)

Редакційна колегія: А. А. Мазаракі, ректор, д-р екон. наук, проф.; С. М. Миронець (відп. ред.), д-р психол. наук, доц., завідувач кафедри психології; О. І. Міняйло, канд. екон. наук, доц., декан факультету економіки, менеджменту та психології; О. В. Войтенко (відп. за вип.), канд. психол. наук, доцент кафедри психології.

ISBN 978-966-918-074-2

© Державний торговельно-економічний університет, 2023

Потапчук Н. Чутки в умовах війни як засіб дезінформації та маніпуляції.....	235
Похілько Д. Психологічні заняття як один із важливих елементів дитячої реабілітації від травм війни	238
Процик Л. Тренінг як метод подолання негативних емоційних станів	240
Рашковська І. Діяльність практичного психолога організації в умовах кризового стану суспільства	244
Руденко М. Реалізація гендерного підходу в освіті: сучасні виклики.....	246
Сингаївська І. Адаптація вимушених переселенців за кордоном під час війни	252
Сімоненко О. Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в органах державного управління та місцевого самоврядування в Україні в умовах децентралізації та воєнного стану	255
Скрипкін О. Опитувальник дослідження рольових очікувань поведінки в партнерстві «Love is...»: сутність, застосування та робота з результатами.....	261
Сова М., Деніжна С. Вивчення психологічних факторів впливу на успішність виконання оперативних завдань учасниками територіальної оборони	265
Сухова Г. Проблеми учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану та шляхи їх вирішення.....	270

УДК 159.9
Похілько Діана,
канд. психол. наук, старш. наук. співроб.,
старший науковий співробітник навчально-наукової лабораторії
екстремальної та кризової психології науково-дослідного центру
Національного університету цивільного захисту України

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАНЯТТЯ ЯК ОДИН ІЗ ВАЖЛИВИХ ЕЛЕМЕНТІВ ДИТЯЧОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІД ТРАВМ ВІЙНИ

Майже рік в Україні йде війна. Майже рік все українське суспільство вчиться жити по новому, в нових військових реаліях. З першого погляду може здатися, що військові реалії притаманні лише прикордонним містам, поряд з якими ведуться активні бойові дії, але це не так. Війну відчували в кожному місті, селищі та селі нашої країни. Вона прийшла на кожную вулицю, до кожної хати. В когось війна забрала домівку, матеріальні блага, а в когось – близьких і рідних. Наразі жодне місто України не можна назвати безпечним.

Все це, так чи інакше, відобразилося на психоемоційному стані українських дітей. За нашими дослідженнями було виділено деякі особливості реакцій, з різним ступенем залученості, на травматичну ситуацію війни у дітей:

Так, для дітей, які мали безпосередній особистий травматичний досвід війни, характерні такі реакції: зміни в харчуванні дитина (стала більше, або менше їсти), відсутність бажання спілкуватися з іншими, страх гучних звуків, завмирання/сповільненість рухів, загальмованість реакцій, порушення сну, нічні кошмари, неконтрольовані рухи (нервові тіки, здригання тощо), болі соматичного характеру, порушення дихання, порушення координації та амплітуди рухів, значні коливання настрою, складності в прийнятті рішень, регрес мовлення [1].

Для дітей, які тривалий час знаходились в ситуації реальної загрози життю, найбільш характерні такі прояви стресової реакції: агресивність, конфліктність, відсутність бажання спілкуватися, страх гучних звуків, дезорієнтованість та розгубленість, завмирання, порушення сну та нічні кошмари, загальмованість реакцій, неконтрольовані рухи, болі соматичного характеру, порушення дихання, швидка втомлюваність, порушення координації, коливання настрою, істерики, апатія, складності в упізнанні знайомих людей чи об'єктів, регрес мовлення [1].

Для дітей, які виїхали з зони бойових дій до початку війни, або в 1–2 добу, найбільш характерні такі реакції: рухова активність, занепокоєння, проблеми зі сном та нічні кошмари, розлади роботи шлунково-кишкового тракту, болі соматичного походження, агресія, коливання настрою [1].

Для дітей, які не мають безпосереднього особистісного досвіду реальної загрози від війни та досвіду внутрішньо перемішених осіб, характерні такі реакції: занепокоєння, асоціальна поведінка (неслухняність, провокативна поведінка), проблеми зі сном та нічні кошмари, м'язове стиснення, болі соматичного характеру, агресія [1].

Тож, можна сказати, що всі діти наразі потребують комплексної психологічної допомоги та психологічної реабілітації, але кожен в своєму обсязі та спрямованості.

Виходячи з цього, ми запропонували заняття для відновлення психологічного здоров'я дитини. В програму занять входять чотири загальні блоки:

1. Фізичні вправи та ігри (де дитина має можливість рухатися, та скидати зайву м'язову напругу та розблоковувати м'язові затиснення);
2. Емоційні ігри (де дитина опановує навички емоційного інтелекту, та вчиться справлятися зі своїми емоціями);
3. Когнітивні ігри на логіку та кмітливість;
4. Рольові ігри (в яких дитина вчиться різноманітним моделям поведінки та має можливість спробувати себе в різних образах).

Зі слів батьків, можемо сказати, що вже за 2–3 тижні (як мінімум 2 зустрічі на тиждень) відвідування занять діти всіх категорій стали більш спокійними. В них нормалізувався сон, харчові звички, зменшилися коливання емоційних сплесків, знизилися агресивні прояви.

При цьому, хочемо зазначити, що програма психологічних зустрічей не передбачала занурення в травматичний досвід дитини, згадування про пережитий досвід чи особистісну втрату.

Хочемо додати, що подібного вигляду зустрічі ще допомагають вирішити одну зі складних проблем нашого сьогодення – соціалізацію дитини. Нажаль, у зв'язку з війною в Україні не всі діти мають можливість ходити до школи чи садочка. Що казати, багато дітей не мають можливість просто вийти на вулицю і побачитися та погратися зі своїми однолітками. Така соціальна депривація додає відчуття самотності, що в подальшому негативно впливає на реабілітацію дитини.

Отже, можна сказати, що такі прості заняття допоможуть дитині відновитися та нададуть ресурсу пережити всі негативні наслідки війни.

Список використаних джерел

1. Похілько Д., Кибкало А., Костюченко Ю., Горюн Ю. Особливості гострих стресових реакцій дитини з різним рівнем травматичного досвіду війни. Проблеми екстремальної та кризової психології. Disaster and crisis psychology problems 2022. № 1(3). С. 97–108.

УДК 159.942
Процик Любов,
канд. психол. наук,
старший науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії психологічного забезпечення,
Державний науково-дослідний інститут МВС України

ТРЕНІНГ ЯК МЕТОД ПОДОЛАННЯ НЕГАТИВНИХ ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ

В умовах динамічного соціально-економічного розвитку суспільства постає проблема зростання кількості екстремальних ситуацій, які пов'язані з небезпекою і вимагають від особистості відповідних реакцій. Психотравмуючі чинники, бойові дії в країні викликають фрустраційну напруженість і дезадаптивні форми поведінки, які проявляються у зростанні міжособистісних конфліктів або звуженні сфери контактів, зниженні працездатності, підвищеній дратівливості тощо. Знаходження особистості в таких умовах призводить до прояву негативних емоційних станів, що обумовлює необхідність розроблення наукових засад стабілізації її психічного стану та покращення функціонування. Адже вони є важливою частиною всієї психічної регуляції, й відіграють істотну роль у будь-якому виді діяльності людини.

Різнобічні аспекти проблеми негативних емоційних станів особистості та методів їх подолання перебували в центрі уваги багатьох науковців й практиків: Ф. Василюк, Л. Вербицька, О. Вознесенська, У. Джеймс, Л. Дика, Г. Капосльоз, І. Ковальова, М. Корольчук, Д. Кузнецов, В. Лефтеров, С. Максименко, А. Маслюк, С. Миронець, К. Ізард, Р. Плутчик, О. Тімченко та інші. Однак, з огляду на широкий спектр даної проблематики, актуальним є подальше вивчення ступеня ефективності застосування тренінгу у роботі з негативними психічними станами особистості.